

OULAINEN (historiallinen aika)

Kohteen nimi:	Kylmäperänkangas (kaakko)
MJtunnus	10000 14606
Määrittäminen ja mj-luokka:	tunnistamaton maarakenne (rakennuksen pohja?)
Peruskartta:	2434 01 PIIPSIJÄRVI
Koordinaatit:	p = 7133 909, i = 3396 086, z = n. 75
Kylä, kylänosa:	Oulainen
Tila, rek:no:	17:12 (pk 1981)

Oulaislainen Asko Piekola (Tallitie 34, 86300 Oulainen, gsm 040 7225 958) ilmoitti kirjeitse kesällä 2009 Museovirastoon mahdollisesta muinaisjäänöksestä (liite). Ilmoitus välitettiin Pohjois-Pohjanmaan museoon (Ranta>Sarkkinen) mahdollista tarkastusta varten. Kohde päästiin tarkastamaan allekirjoittaneen toimesta 26.8.2009 Haapavedelle suuntautuneen tarkastusmatkan yhteydessä. Ennen tarkastusta Piekolalta saatiin puhelimitse tarkemmat ohjeet kohteet sijainnista.

Kohde sijaitsee Oulaisten kirkosta noin 4 km koilliseen Matosaaren kaakkoispuolella, koillislounaissauntaisen Pohjanmaan radan vieressä, sen luoteispuolella olevalla vähäisellä kumpareella, noin 550 metriä pohjoisluoteeseen Oulainen-Vihanti – maantien Sirkkalankankaan levähdyspaikasta. Kumpareta ympäröi alava, paikoin kosteahko korpimainen talousmetsä. Kumpare lähiympäristöineen on vastikään hakattu, maata ei oltu muokattu.

Paikalla on kaakko-luode suuntainen matala rakenne, joka päältä katsoen muistuttaa isoa leveäkehäistä 0:ta. Sen keskellä on noin viiden metrin pituinen, metrin levyinen ja 20–30 cm syvä kaivanto, jonka reunoilla on näkyvillä kiviä. Kiveys ei ole täysin yhtenäinen, vaan kivet on ilmeisesti nosteltu kaivannon reunoille kaivamisen aikana. Tämän keskuskaivannon ympärillä on noin 2–2,5 metriä leveä maan tasalla oleva reunus, jota puolestaan reunustaa pyöreäkulmainen ojanne, jonka leveys on noin metri ja jonka syvyys keskuskaivannon tapaan on noin 20–30 cm. Myös tämän kaivannon molemmilla reunoilla oli näkyvissä muutamia kiviä. Keskuskaivannon ja reunusojan välisellä vyöhykkeellä oli myös muutamia kiviä, mutta tarkoituksellisesti tehtyä yhtenäistä kiveystä paikalla ei ole (vrt. Piekolan piirros). Kuvatun rakenteen kokonaispituus on noin 12 metriä ja leveys noin 8 metriä. Kaivettuihin kohtiin ja näiden välille tehtiin muutama koepisto, joissa ei havaittu podsolimaannokseen kuuluvaa harmaata huuhtoutumiskerrosta. Kohteen päältä oli kuitenkin poistettu varsin kookkaita koivuja(?), joiden iäksi arvioitiin runsaat puolensataa vuotta. Kantojen vuosilustot olivat sahauksen ja tummumisen jäljiltä niin epämääräisiä, että tarkkaa laskua ei onnistuttu tekemään.

Huuhtoutumiskerros näytti puuttuvan myös kuvatun rakenteen vierestä sen ulkopuolelta. Sen sijaan kauempana se tavattiin. Vähitellen kuvatun kohteen ympäriltä onnistuttiin hahmottamaan väli-ilmansuuntien mukainen suorakaiteinen ala, jonka reunat erottuivat heikkona kohoumana. Tuon ympäröivän suorakaiteen ala on noin 22 x 15 metriä. Erityisen selvästi alue erottui pohjoiskulmassa, missä oli havaittavissa selvästi (puolisen metriä) ympäröivää aluetta korkeammalla oleva kulmaus. Suorakaiteisen alan pitkä luoteissivu ja lyhyempi koillissivu erottuivat matalana kynnyksenä, muut sivut olivat epämääräisemmät, mutta havaittavat. Mitään merkkiä mahdollisen rakennuksen seimistä tms. ei paikalla voitu havaita.

Kohteen ikää saati luonnetta ei pystytty lähemmin määrittelemään. Piekola mainitsee kirjeessään, että kohteesta ei ole tiedossa paikallista perimätietoa. Kyseessä on selvästi historiallisen ajan rakenne, jonka käyttötarkoitus jää arvailujen varaan. Yksi selitys voisi olla, että rakenne jollakin tavalla kytkeytyisi viereisen rautatien rakentamiseen. Junaradasta kohde on vain noin 30–40 metrin päässä,

mutta nykyisin tunnetusta asutuksesta se sijaitsee varsin etäällä. Mahdollisuuksien rajoissa on, että kyseessä olisi Pohjanmaan radan rakentamiseen (1884–1886) liittyvän varaston tms. jäännös. Mitään varmaa näyttöä tästä ei kuitenkaan ole.

Käynnin aikana todettiin, että rakenteen kohdalle oli jätetty pystyyn jonkin verran puustoa. Käynnin jälkeen Piekolaa tarkastuksen tuloksista informoitaessa saatiin kuulla, että hakkuun aikana rakenne on otettu huomioon tervahautana, eikä sitä näin ollen tulla äestämään metsän uudistamisen yhteydessä.

Kohde tarkastettu: 26.8.2009

Aiemmat tutkimukset: -

Tarkastuslöydöt: -

Kuvat: PPM DG VH 4:2009:29:01–08

Kempeleessä 18.9.2009

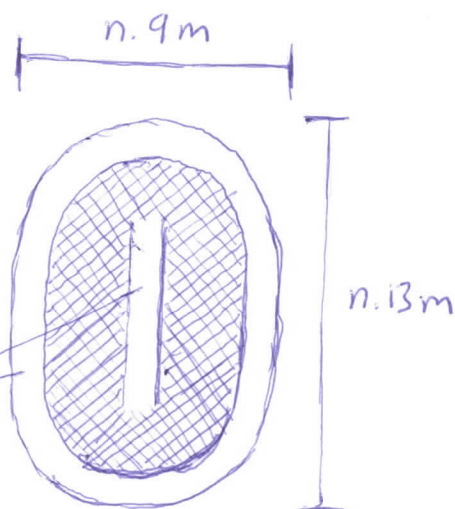

Mika Sarkkinen
tutkija (Pohjois-Pohjanmaan museo)

Löysin työmaaltani oheisen piirroksen mallisen rakennelman hakkuuaukelta. Alueelta oli hakattu iso puosto pois joten tätä ei varmaan ole näkynyt ainakaan 100 jos ei sateihinkeään vuosiin ollenkaan. Laidoilla kiertää ovaalin mallinen painanne joka näkyy nyt kuin vanha oja sekä keskellä samanlainen vanhan ojan mallinen painanne joka ei keitenkaan ole yhteydessä laidassa kiertävään vaan jää noin 2 m välle kummastakin päästä. Näiden painanteiden välit on luonnonkiveä joko ladottu tai sitten niitä on kaivaessa noita "oja" löytyneet noin paljon. Tämä rakennelma sijaitsee noin 30m jorunpöytä ja on n. itä-länsi suunnassa. Ainakaan elossa olevista ihmisistä kukaan ei tiedä tässä olleen mitään rakennelmia tai asutusta tai kenenkään keskeään pohuneenkaan. Sijainti on pienellä kumpareella muusta maastosta korkeammalla. Alueelle on ilmeisesti tulossa maanmuokkaus jossa tämä ehkä ainakin osittain tuhoutuu joten ois hyvä jos tämän kävis tarkistamassa.

Asko Piikola
Tallitie 34
86300 Oulainen
040 7225958

ojantapaiset
painanteet

 Kivipatjaa

OULAINEN (HIST. AIKA)
 Kylmäperänkangas (kaakko)
 Tunnistamaton maarakenne

PK 2434 01 PIIPSJÄRVI
 P = 7133 909, i = 3396 086, z = n.75
 Tark. 2009 M. Sarkkinen